

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z powództwa R. M.

przeciwko małoletniemu C. K. O. zastąpionemu przez matkę A. K. O.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 stycznia 2020 r.

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w E.
z dnia 6 listopada 2019 r., sygn. akt V WSNc (...)

odrzuca zażalenie

UZASADNIENIE

R. M. w dniu 12 czerwca 2019 r. skierował do Sądu Najwyższego w Warszawie skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w E. (III RC (...)) wydanego w sprawie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie dotyczącym obowiązku alimentacyjnego względem małoletniego C. K. O. . Sąd Okręgowy postanowieniem z 14 sierpnia 2019 r. (V Ca (...)) odrzucił skargę kasacyjną uznając ją za niedopuszczalną. W ocenie Sądu nie znajdowała ona podstawy prawnej z powodu zbyt niskiej wartości przedmiotu sporu oraz została wniesiona przez podmiot niemający zdolności postulacyjnej, tj. przez osobę nieuprawnioną do samodzielnego podejmowania czynności w przedmiotowym postępowaniu. Skarga kasacyjna sporządzona została bowiem samodzielnie przez stronę niezastępowaną przez profesjonalnego pełnomocnika, tj. adwokata lub radcę prawnego.

Postanowieniem z 11 września 2019 r. (V WSC (...)) Sąd Okręgowy w E. odrzucił, także z powodu braku zdolności postulacyjnej skarżącego, zażalenie na powyższe postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Zażalenie zostało bowiem złożone osobiście, tym razem przez pełnomocnika i zarazem matkę powoda K. M. . Następnie R. M. w dniu 19 września 2019 r. złożył do Sądu Okręgowego w E. pismo zatytułowane „Skarga Nadzwyczajna”, w którym opisał krzywdy, jakie spotkały go i jego matkę ze strony pozwanej i wymiaru sprawiedliwości, w tym głównie ze strony Sądu Rejonowego w T. , w zakresie ustalania istnienia i wymiaru obowiązku alimentacyjnego względem małoletniego syna. Ponadto zarzucił powyższym podmiotom dopuszczenie się złamania przepisów prawa oraz naruszenie praw powoda i jego matki zagwarantowanych w Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy w E. postanowieniem z 6 listopada 2019 r. (V WSNc (...)) odrzucił skargę nadzwyczajną wniesioną przez R. M. wskazując ponownie na brak jego zdolności postulacyjnej. Jak wskazał sąd, zgodnie z art. 89 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 825, dalej: u.SN), skargę nadzwyczajną może wnieść wyłącznie ograniczony krąg podmiotów, do których skarżący nie należał, przy czym Sąd Okręgowy w E. poinformował go o trybie i możliwości zwrócenia się przez niego do właściwego podmiotu z wnioskiem o wniesienie w jego sprawie skargi nadzwyczajnej. Ponadto sąd wskazał, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, a więc również w postępowaniu ze skargi nadzwyczajnej, obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych.

Na powyższe postanowienie R. M. złożył w dniu 25 listopada 2019 r. pismo zatytułowane „Apelacja”, w którym ponownie opisał niesprawiedliwe jego zdaniem działania, jakie spotkały go i jego matkę ze strony pozwanej i sądów oraz policji i prokuratury w E. i T. . Pismo to zostało zakwalifikowane jako zażalenie na postanowienie Sądu drugiej instancji odrzucające skargę w trybie art. 394¹ § 1 ustawy z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2019, poz. 1460 ze zm., dalej: k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowieniem z 6 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w E. odrzucił skargę nadzwyczajną wniesioną przez R. M. i uznał ją za niedopuszczalną. Skarga nadzwyczajna, zdaniem sądu, uchybiała przepisom art. 89 § 2 u.SN oraz art. 87¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy podziela w tym względzie stanowisko sądu drugiej instancji

i podkreśla, że skarga nadzwyczajna jako środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń sądu powszechnego lub sądu wojkowego kończących postępowanie w sprawie może być wniesiona wyłącznie przez określone ustawowo podmioty. Zgodnie z art. 89 § 2 u.SN, skargę nadzwyczajną może wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz w zakresie swojej właściwości: Prezes Prokuratury Generalnej RP, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców oraz Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Bez wątpienia skarżący, jak i jego matka jako pełnomocnik z wyboru, do żadnej z wymienionych kategorii podmiotów nie należą. Wobec powyższej regulacji także Sąd Najwyższy nie ma wątpliwości, że strona postępowania nie jest uprawniona do samodzielnego wniesienia skargi nadzwyczajnej (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2019 r., I NSNc 8/19). Należy jednak podkreślić, że wskazane ograniczenie nie wklucza zwrócenia się przez stronę, o czym pouczył skarżącego w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy w E., do właściwego podmiotu z wnioskiem o wniesienie w jego sprawie skargi nadzwyczajnej. Słusznie także podkreślono w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że złożenie skargi nadzwyczajnej do sądu drugiej instancji nie może stanowić sygnału dla podmiotów wymienionych w art. 89 § 2 u.SN do wniesienia takiej skargi w przedmiotowej sprawie.

Niezależnie od wskazanego powyżej ograniczenia skutkującego niedopuszczalnością przyjęcia skargi nadzwyczajnej, także złożone przez skarżącego zażalenie na przedmiotowe postanowienie odrzucające jej przyjęcie obarczone jest brakiem nieusuwalnym, który powoduje konieczność odrzucenia zażalenia. Zgodnie bowiem z art. 95 pkt 1 u.SN, w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy do skargi nadzwyczajnej, w tym postępowania w sprawie tej skargi, stosuje się w zakresie spraw cywilnych przepisy k.p.c. dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 oraz art. 398⁹ k.p.c. Oznacza to, że po wpłynięciu skargi nadzwyczajnej do sądu drugiej instancji sąd ten przeprowadza postępowanie wstępne (art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c.), w którym bada, czy skarga nadzwyczajna została wniesiona w terminie, czy jest z innych przyczyn

niedopuszczalna oraz czy spełnia wymagania formalne określone w art. 398⁴ § 1 i 3 k.p.c. Jeśli skarga nadzwyczajna została wniesiona po upływie ustawowego terminu, jej braków nie usunięto w terminie albo jest niedopuszczalna z innych przyczyn, sąd drugiej instancji odrzuca skargę na posiedzeniu niejawnym (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

Skarżący nie tylko, jak wskazano powyżej, nie należał do kategorii osób uprawnionych do wniesienia skargi nadzwyczajnej, ale także wniósł ją osobiście bez udziału profesjonalnego pełnomocnika. Przepis art. 87¹ § 1 k.p.c. stanowi bowiem, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności przemysłowej także przez rzeczników patentowych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że sporządzenie skargi kasacyjnej, tak jak nadzwyczajnej, osobiście przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej w świetle art. 87¹ k.p.c. dotknięte jest brakiem nieusuwalnym i powoduje konieczność jej odrzucenia, bez wzywania do uzupełnienia tego braku (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2016 r., I CZ 40/16).

Skarga nadzwyczajna, tak jak kasacyjna, sporządzona samodzielnie przez stronę niezastępowaną przez profesjonalnego pełnomocnika podlega zatem odrzuceniu na zasadzie art. 398⁶ § 2 k.p.c. Zasada ta znajduje także zastosowanie w postępowaniu zażaleniowym toczącym się przed Sądem Najwyższym, a zatem także co do sporządzenia i wniesienia zażalenia w trybie art. 394¹ § 1 k.p.c. W postanowieniu z 10 marca 2016 r. (III CZ 7/16) Sąd Najwyższy wskazał, że przymus adwokacko- radcowski, obowiązujący przed Sądem Najwyższym ma charakter bezwzględny. Oznacza to, że brak profesjonalnego pełnomocnika nie podlega uzupełnieniu na mocy art. 424⁶ § 2 k.p.c. Zatem tak samo jak w razie sporządzenia skargi kasacyjnej lub skargi nadzwyczajnej z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. również co do takiego zażalenia znajduje zastosowanie rygor odrzucenia na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹² k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c. i w związku z art. 95 pkt 1 u.SN. Wobec tego sporządzenie niniejszego zażalenia przez skarżącego lub jego pełnomocnika z wyboru pozbawionego

zdolności postulacyjnej w świetle art. 87¹ § 1 k.p.c. dotknięte jest brakiem nieusuwalnym i powoduje konieczność odrzucenia zażalenia bez wzywania do uzupełnienia niniejszego braku.

Z tych przyczyn zażalenie skarżącego podlegało odrzuceniu na podstawie powołanych powyżej przepisów.